

Forebygge og følge opp bekymringsfullt fravær skolen

Fravær fra skolen kan ha faglige og sosiale konsekvenser for elevene. Det er derfor viktig at skolen både jobber forebyggende og har gode systemer for å følge opp bekymringsfullt fravær. Det viktigste skolen gjør for å forebygge bekymringsfullt fravær er å jobbe med et trygt og godt skolemiljø for alle elever.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 05.10.2022

Last siden som PDF Skriv ut

Alle barn har rett og plikt til grunnskoleopplæring, og rett på et trygt og godt skolemiljø. Bekymringsfullt fravær kan for eksempel være hyppig eller økende fravær, fravær knyttet til en bestemt dag eller til et bestemt fag.

Bekymringsfullt fravær kan skyldes flere faktorer i skolemiljøet, og da er skolens arbeid med et trygt og godt skolemiljø som fremmer mestring, inkludering og tilhørighet svært viktig.

Bekymringsfullt skolefravær har ofte flere og sammensatte årsaker. Mulige årsaksforklaringer kan være knyttet til forhold ved skolen, eleven og familien eller en kombinasjon av disse. For å kunne sette inn rett tiltak så tidlig som mulig er det derfor viktig at skolen har systemer for å kartlegge hele det komplekse bildet i hvert enkelt tilfelle.

- Har ikke statistikk

Kunnskapsminister Tonje Brenna (Ap) kan ikke bekrefte eller avkrefte om det er en økning i ufrivillig skolefravær, da de ikke har statistikk på det.

Hun påpeker at hun før sommeren ga Utdanningsdirektoratet i oppdrag å vurdere hvordan vi kan få bedre informasjon om fraværet i skolen, og hva vi kan gjøre for å øke tilstedeværelsen på skolen på kort og lang sikt.

Skolefravær vil også være en del av en stortingsmelding om 5.-10. trinn, der de blant annet skal se på hvordan de kan styrke elevenes motivasjon og trivsel. ([NRK \(september\)](#))

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å vurdere hvordan vi kan få bedre kunnskap om skolefravær. Vi vil oppdatere denne nettsiden fortløpende i lys av et nytt og bedre kunnskapsgrunnlag.

Skolefravær - regelverk

Oppg. 5-3	Sakkyndig vurdering fra PPT med beskrivelse av spesialundervisningens innhold: "Sosial læring".	Kunnskapsløftet 2020 (KL20) overordnet del pkt. 2, "Prinsipper for læring, utvikling og dannelse" pkt. 2.1: Sosial læring og utvikling	Et vedtak om spesialundervisning kan inneholde krav om at eleven får ressurser for å bedre sin sosiale kompetanse.
Oppg. 5-3	Sakkyndig vurdering fra PPT med beskrivelse av Alternativ opplæringsarena.	<p>Veilederen spesialundervisning pkt. 2.9:</p> <p>https://www.ufo.no/setting-og-behov/spesialundervisning/spesialundervisning/alternativ-opplering/</p> <p>Rundskriv Udir-3 2010:</p> <p>https://www.ufo.no/setting-og-behov/spesialundervisning/spesialundervisning/alternativ-opplering/</p>	<p>Skolen må vurdere om eleven kan komme på skolen hvis hen får tilbud om led- eller delvis tid på en alternativ arena. Det må i så tilfelle utarbeides en sakkyndig vurdering fra PPT som anbefaler den konkrete alternative arenaen.</p> <p>Alternativ arena må ha hjemmel i sakkyndig vurdering og vedtak om spesialundervisning.</p>
Oppg. 5-4	Samarbeid med foresatte	Veilederen spesialundervisning pkt. 2.5: https://www.ufo.no/setting-og-behov/spesialundervisning/spesialundervisning/samarbeid-og-samarbeidsforhold/	<p>"Læring" er kompetansemål må vurderes av skolen innenfor tilpasset opplæring, men skal det "kuttet" (avvik fra kompetansemål) må det sje som følge av sakkyndig vurdering og vedtak om spesialundervisning.</p> <p>Forbudslovens rettigheter: kan kreve undersøkelser av om eleven har behov for spesialundervisning og eventuelt hva slags opplæring eleven trenger, jf. § 5-4 første ledd.</p>

Noen regler som er aktuelle

- 1) Rett til opplæring hjemme
- 2) Fritak for opplæringsplikten
- 3) 9A – skolens plikt til å følge med og undersøke om eleven har det bra (psyk. Skolemiljø)

1) Rett til opplæring hjemme

- Elever som har langvarig fravær på grunn av sykdom, har rett til opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel i hjemmet.
- Dette fremgår av Regelverkstolkning fra Udir.: "Retten til grunnskoleopplæring for elever som er langvarig syke" (udir.no). Se pkt. 3.3
- Opplæring i hjemmet må fastsettes i et vedtak om spesialundervisning, etter sakkyndig vurdering fra PPT, jf. Oppl. §§ 5-1 og 5-3

2) Fritak for opplæringsplikten

- Oppl. § 2-1 (4) 2. punktum : «Etter sakkunnig vurdering og med skriftleg samtykkje frå foreldra kan kommunen heilt eller delvis vedta å fritta ein elev for opplæringsplikta dersom omsynet til eleven tilseier det.»
- Det kreves sakkyndig vurdering som anbefaler fritak for å vedta fritak. Skal kun vedtas i helt spesielle tilfelle hvis det er til barnets beste
- Regelverkstolkning fra Udir.: "Retten til grunnskoleopplæring for elever som er langvarig syke" (udir.no) . Se pkt 3.2 vedr. Fritak fra opplæringsplikten
- Når kommunen tar stilling til om en elev skal fritas helt eller delvis fra opplæringsplikten, f.eks. på grunn av langvarig sykdom, er dette et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2.
- Dersom en elev har mottatt lite opplæring som følge av langvarig sykdom, taler det for at eleven har vært fritatt fra opplæringsplikten, selv om kommunen ikke har fattet vedtak om fritak

3) Oppl. Kap 9A – Plikt til å følge med

Oppl. § 9 A-4 første ledd fastslår at alle som arbeider på skolen har plikt til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Skolen har et skjerpet ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet, jf. Prop. 57 L (2016-2017) punkt 5.5.2.1 og Rt. 2012 s. 146.

Mistanke...

Retten til et trygt og godt skolemiljø er ikke avgrenset av årsaken til hvordan elevene har det, jf. Prop. 57 L (2016-2017) punkt 10.1 (Til § 9 A-4)

At årsaken til elevens mistrivsel skyldes forhold utenom skoletiden eller utenfor skolens område, begrenser ikke skolens aktivitetsplikt så lenge elevens opplevelse av skolemiljøet påvirkes negativt av det.

(Udir-3-2017)

Plikten til å undersøke

Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han eller hun opplever skolemiljøet. En undersøkelse kan også innebære å avklare og opplyse om forhold tilbake i tid eller forhold utenfor skoletiden og skoleområdet, dersom slike forhold påvirker elevens hverdag på skolen. (Udir)

Dette vet skolen (- konsekvenser)

- Årsaken til fravær er sammensatt
- Kan grovt deles inn i; individuelle faktorer, familiære faktorer, sosiale- og skolerelaterte faktorer

Ikke bare fordi skolen må, men kan...

Fysisk eller psykisk syke, opplever seg utsatt, har nevropsykiatrisk og psykologisk funksjonsnedsettelse, tilhører utsatte grupper

Lever i utrygge, konfliktfylte og ustabile familieforhold, dysfunksjon

Lav/høy mestring, svake relasjoner og forventninger, faglige utfordringer, svak organisering, stress/krav, læringsmiljøet